

## A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Megay Györgyi ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Sebők Imre ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. április 29. napján kelt 17.G.41.386/2007/13. számú ítélete ellen a felperes részéről 14. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

### Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A Fővárosi Ítéltábla kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 40.000 (negyvenezer) forint másodfokú perköltséget, és az államnak külön felhívásra 900.000 (kilencszázezer) forint le nem rótt jogorvoslati illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

### Indokolás

A peres felek 2005. március 21-én a ... forgalmi rendszámú, 2005. szeptember 20-án a ... forgalmi rendszámú gépjárműre pénzügyi lízingszerződést kötöttek, azonos tartalmú általános szerződési feltételek alkalmazása mellett.

A Fővárosi Bíróság 2007. február 13-án kelt .... számú végzésével - a ... Kft. hitelező 2006. november 28-án beérkezett kérelmére - a felperes fizetéseképtelenségét megállapította, és a felszámolását elrendelte.

Az alperes 2007. április 25-én kelt leveleiben felszólította a felperest a ... forgalmi rendszámú gépkocsi vonatkozásában 11.272.754 forint, a ... forgalmi rendszámú gépjármű vonatkozásában 11.536.747 forint lízingdíj-tartozás 3 napon belüli

megfizetésére azzal, hogy a határidő eredménytelen eltelte esetén a szerződés azonnali hatályú felmondása okán megszűnik, kérte a gépjárművek kiadását is.

A felperes a felszólításra nem teljesített, az alperes a ... forgalmi rendszámú gépjárművet 2007. május 22-én birtokba vette.

Az alperes 2007. július 13-án kelt levelében a fenti szerződések alapján 22.374.444 forint követelésre hitelezői igénybejelentést tett a felperes felszámolója felé.

A felperes 2007. augusztus 8-án kelt levelében közölte az alperessel, hogy a lízingszerződések mellékletét képező általános szerződési feltételek egyes rendelkezéseit vagyont terhelő ingyenes kötelezettségvállalás okán megtámadja, illetőleg a Ptk. alapján tisztességtelen szerződési feltételnek, valamint jóerkölcsbe ütközőnek tekinti.

Az alperes 2007. augusztus 27-én kelt válaszlevelében vitatta a szerződés érvénytelenségét, közölte, hogy a ... forgalmi rendszámú gépjármű értékesítése folyamatban van, eladása esetén a hitelezői igényét módosítja, és kérte a ... forgalmi rendszámú gépjármű kiadását.

A felperes 2007. szeptember 4-én kereseti kérelmet terjesztett elő az alperessel szemben; az általános szerződési feltételek 5.6., 6.4., 6.6., 7.2., 8.2., 9.7., 13. és 14.2. pontjában foglaltak érvénytelenségének a megállapítását kérte, elsődlegesen a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján, hivatkozva arra, hogy azok a Ptk. 319. § (2) bekezdésébe, valamint az 1996. évi LVII. tv. 21. § a) pontjába, illetve nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköznek. Másodlagosan a Ptk. 201. § (2) bekezdése és 236. § (2) bekezdés c) pontja alapján feltűnő értékaránytalanságra, illetve tisztességtelen szerződési feltételre hivatkozással a szerződési rendelkezéseket megtámadta, emellett utalt a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontján alapuló megtámadási jogosultságára, ezen kereseti kérelme körében azt is előadva, hogy a felszámoló csak az iratok áttekintése után került abba a helyzetbe, hogy a megtámadást közölje, így a határidő nyugodott. Álláspontja szerint a kifogásolt szerződési rendelkezések a felperes hátrányára indokolatlan, egyoldalú kikötéseket tartalmaznak; az 5.6. pont szerint a felperest vagyonszerzési illeték kifizetése terheli, ha a lízingbeadó nem a gépjármű első tulajdonosa, a 6.4. pont szerint a szakértői véleményezés költségét a felperesnek kell viselnie a vétkességétől független kár bekövetkezése esetén is, a 6.6. pont szerint az alperes a beépítéseken és átalakításokon tulajdonjogot szerez, holott ennek a költségét a felperes fizeti, és ezeket a gazdagodásokat az elszámolás során nem veszik figyelembe. A 7.2. pontban az alperes a kellékszavatosságát jogszerűen nem zárhatja ki, a 8.2. pont azért kifogásolt, mert bármely káresemény esetén a felperes változatlan tartalommal tartozik a szerződést teljesíteni, a 9.7. pont pedig - utalva a 13. pontban foglaltakra - ugyancsak indokolatlan fizetési kötelezettséget telepít a felperesre. A 14.2. pont tételes elszámolási kötelezettséget ír elő azonnali hatályú felmondás esetén, azonban nincsenek költségcsökkentő tényezők feltüntetve, illetve csak az értékesítést követően befolyt összeggel történő elszámolásra ad lehetőséget, holott

a felmondással egyidejűleg kell a gépjárművet visszaszolgáltatni. Álláspontja szerint a felek között a gépjármű forgalmi értéke alapulvételével történő elszámolásnak van helye a Ptk. 319. § (2) bekezdése alapján, a jogalap nélküli gazdagodás kiküszöbölésével kérte a felek egyidejű teljesítésének az elrendelését. Utóbbi körében arra hivatkozott, hogy a szerződés megszűnése esetén az alperes jogszerűen nem követelheti a jövőbeni részleteket, illetve a gépjármű kiadását is, birtokba adást csak akkor kérhet, amennyiben az elszámolás megtörténik, tehát egyidejű teljesítésnek van helye.

Az alperes érdemi ellenkérelmében jogalap hiányában a kereset elutasítását kérte. Vitatta a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak alkalmazhatóságát, hivatkozva arra, hogy a Hpt. 2. számú mellékletének 11. pontja szerinti lízingszerződés esetén a díjfizetésre kötelezett jogosultságot szerez az ingóság hasznainak szedésére, használatára, majd a tőke- és kamattörlesztő részletek, valamint a szerződésben kikötött maradványérték megfizetésével a dolog tulajdonjogára tarthat igényt, így a jogviszony nem ingyenes.

A kifogásolt szerződési rendelkezések a jogviszony természetéből, az ügyletkötés körülményeiből egyenesen következnek.

Álláspontja szerint alaptalanul sérelmezi a felperes az elszámolás szabályozását; a szerződés 13.3. pontja szerint az alperes a kihelyezett és még meg nem fizetett hátralékos tőkeösszeget követeli, elszámolási kötelezettségének is eleget tesz, ez azonban a 14.2. pont alapján csak a gépjármű átadása és értékesítése után történhet meg, mert az értékesítésből befolyt összeggel csökkenti a követelését. A BDT 2001.388. számú döntésre hivatkozással állította, nem minősül jogellenes kikötésnek az, ha a lízingbeadó visszaköveteli a lízingtárgyat, követeli a hátralékos lízingdíjat is, azonban a visszakövetelt lízingtárgyat a piaci forgalomban értékesíti, és a befolyt vételár összegével a lízingbevevő hátralékos lízingdíját csökkenti. Előadta, hogy a birtokában lévő ... forgalmi rendszámú gépjármű értékesítése folyamatban van, azonban megfelelő vételi ajánlatot a gépjárműre nem kapott. Változatlanul kérte a másik gépjármű kiadását, hivatkozva arra, hogy a késedelem miatt a gépjármű amortizációja egyre jelentősebb lesz.

Az elszámolásra vonatkozó szerződési rendelkezés érvénytelenségének megállapítása esetére kérte, hogy a felperes adja ki a gépjárművet, míg az alperes a gépjármű független szakértő által megállapított forgalmi értékét tartozzon megfizetni, mely kötelezettségét a Cstv. 38. § (3) bekezdése alapján beszámítással teljesíthesse.

Az elsőfokú bíróság 2008. április 29. napján kelt 17.G.41.386/2007/13. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte, hogy 15 napon belül az alperesnek fizessen meg 84.000 forint perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 900.000 forint le nem rótt illetéket.

Az elsődleges kereseti kérelem körében az elsőfokú bíróság arra vont következtetést, hogy a vitatott szerződési rendelkezések sem a Ptk. 319. § (2) bekezdésébe, sem az 1996. évi LVII. tv. 21. § a) pontjába, sem jóerkölcsebe nem ütköznek. A szerződések az 1996. évi CXII. tv. 2. számú mellékletének 11. pontja alapulvételével egyedi pénzügyi lízingszerződésnek minősülnek, az ÁSZF 5.6., 6.4.,

6.6., 7.2., 8.2. pontjában foglaltak a lízingszerződés speciális jogi jellegéből, a jogviszony természetéből következnek, így nem semmisek. A 6.4. pont csak vitás esetben telepít költséget a felperesre, a 6.6.pont engedély nélküli átalakításokra nem enged tulajdonszerzést, mely egybevág a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdésében foglaltakkal. A kellékszavatossági felelősség kizárása ellentételezést nyer azzal, hogy az adásvételi szerződésben kellékszavatossági és jótállási jogait az alperes a felperesre engedményezi. A 8.2. és 9.7. pont a 13. pont szerinti lezáró elszámolásra utal; a káresemény bekövetkezte és az elszámolás kézhezvétele között teljesített összegek a felperesnek visszajárnak, illetve a javára elszámolásra kerülnek.

Az ÁSZF 13. és 14.2. pontja nem ütközik a Ptk. 319. § (2) bekezdésében foglaltakba; a 13.3. pont alapján az alperes a szerződés idő előtti megszűnése esetén nem a még hátralévő lízingdíjat, hanem annak tőkerészét igényelheti, és annak összegét a 14.2. pont szerint csökkenti a visszaszármaztatott gépjármű értékesítéséből ténylegesen befolyt összeggel, ez nem ellentétes a Ptk. 319. § (2) bekezdésében foglaltakkal, indokolatlan előnyt sem eredményez az alperes javára. A szerződés idő előtti megszűnéséből - melynek oka a felperesi teljesítés elmaradása - az alperesnek kára származik, az, hogy az elszámolást nem a gépjármű visszaadásához, hanem a tényleges értékesítéshez kötik és az értékesítésből ténylegesen befolyt ellenértéket számolják el, egybevág a Ptk. 318. § (1) bekezdésében, 339. §-ában és 355. §-ában foglaltakkal, a ténylegesen befolyt ellenérték alkalmas a kár csökkentésére. A lízingtárgy értékesítéséből adódó kockázatot nem lehet az alperes lízingbeadóra hárítani, ez az alperes számára jelentene indokolatlan hátrányt.

A BDT 2001. évi 388. számú jogeset alapján rámutatott az elsőfokú bíróság, nem ütközik jogszabályba az, hogy a lízingbeadó visszaköveteli a lízingtárgyat, a hátralékos lízingdíjat, a lízingtárgyat azonban a piaci forgalomban értékesíti, és a befolyt vételár összegével a hátralékos lízingdíj-tartozást csökkenti.

A másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában az elsőfokú bíróság arra vont következtetést, hogy a megtámadás a Ptk. 236. § (1) bekezdése szerinti egyéves határidőn túl érkezett. A 2005. július 21-én és szeptember 20-án kötött lízingszerződések esetében a Ptk. 236. § (2) bekezdés c) pontja szerint a megtámadási határidő a sérelmet szenvedő fél teljesítésekor, részletekben való teljesítés esetén az első teljesítéskor kezdődött; a felperes folyamatos teljesítésre volt köteles, így az első teljesítés időpontjához képest a felszámoló 2007. augusztusi megtámadó nyilatkozata határidőn túl érkezett. A megtámadási határidő a felszámolásra tekintettel nem nyugodott, a megtámadásra a felperesnek a felszámolási eljárás megindulása előtt is lehetősége lett volna. Utalt arra, a felperes nem fejtette ki, hogy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalansága miben áll, tekintve hogy visszterhes szolgáltatás állt egymással szemben, így nem alkalmazható a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt jogszabályi rendelkezés sem.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben annak megváltoztatását, keresetének történő helyt adást kért. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen vont következtetést arra, hogy a peres felek közötti szerződésre nem lehet alkalmazni sem az adásvétel, sem a bérlet szabályait; az

EBH 2000.274. számú jogeset szerint a lízingszerződés olyan atipikus szerződés, amelyben a bérlet és az adásvétel elemei egyaránt előfordulnak, tehát a Ptk. ezen szabályai alapján kell a jogviszonyt elbírálni. Az adásvétel alátámasztására utalt arra, hogy az alperes fizette meg a gépjármű vételárát a szállítónak - amennyiben piaci áron felül vette meg, ennek felelősségét a felperesre nem háríthatja át -, a bérlet vonatkozásában pedig arra, hogy a Hpt. 2. számú mellékletének 11. pontja is bérlet meghatározására utal.

Hivatkozott arra, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontja szerint a felszámolás közzétételének időpontjától számított egy éven belül van lehetőség a feltűnően aránytalan értékkülönbséggel megkötött visszterhes jogügylet megtámadására, indítványozta igazságügyi szakértő kirendelését azösszezszerűség vizsgálatához, ezen bizonyítási indítványt azonban az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, elutasítása indokát nem közölte.

Álláspontja szerint az ítéletben hivatkozott BDT 2001.388. számú jogeset a perbelivel nem azonos tényállású, egyrészt a két gépjármű közül a visszavett gépkocsi értékesítésére a mai napig nem került sor - vagy magas vételáron vásárolt az alperes, vagy az értékesítésre ténylegesen nem is törekszik -, másrészt a jogeset nem felszámolás alatt lévő személyekre vonatkozik. A felperes felszámolása okán a Ptk. szabályai mellett a Cstv., mint speciális jogszabály rendelkezései is irányadók. Az értékesítésből befolyt vételár beszámítására a Cstv. 36. §-a az irányadó, mely szerint csak olyan követelés számítható be, amelyet a felszámoló elismertként nyilvántartásba vet, az alperesnek azonban nincs elismert, nyilvántartásba vett hitelezői igénye, ezért beszámításnak nem is lehet helye.

Fenntartotta azon jogi álláspontját, hogy az elszámolást a Ptk. 319. § (2) bekezdése szerint kell elvégezni, emellett utalt arra, hogy a Cstv. 35. § (1) bekezdése szerint lejárt szerződésből eredő kárt hitelezői igényként bejelenteni jogosult az alperes, a kétszeres igényérvényesítés azonban kizárt, azaz nem jogosult a járművet átvenni, magánál tartani, ugyanakkor a teljes lízingdíj-követelést és egyéb költségét hitelezői igényként bejelenteni.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte, utalva arra is, hogy a birtokában lévő gépjármű megvásárlására az eddigi legjobb ajánlat érkezett, az adásvételt követően kerülhet sor az elszámolásra.

A felperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a tényállást kellően feltárta, és helytálló az abból levont jogi következtetése is.

Alaptalan a felperes fellebbezési okfejtése a perbeli jogviszony téves minősítésére; helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek között a Ptk.-ban nem nevesített, atipikus szerződések megkötésére került sor, ezen jogügyletek az elnevezésüknek megfelelően - főbb tartalmi jegyeik alapján - a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (Hpt.) 2. számú mellékletének

I.11. pontja szerinti pénzügyi lízingek. A szerződésekből ugyanis kétségmentesen kitűnnek a pénzügyi lízing jellemző sajátosságai; az, hogy az alperes fedezetet nyújtott a felperesnek az általa kiválasztott és szükségleteit kielégítő gépjárművek megvásárlásához, tulajdonjoga biztosítéki fenntartásával azokat az alperes tartós használatába adta lízingdíj fizetés ellenében, azzal, hogy a futamidő lejártával azok - a felperes választása szerint - maradványértéken az alperes tulajdonába kerülhetnek.

Teljeskörűen osztotta a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság elsődleges kereseti kérelemre vonatkozó azon jogi álláspontját, hogy az általános szerződési feltételek kifogásolt rendelkezései nem ütköznek sem a felperes által hivatkozott jogszabályokba, sem a jóerkölcsbe; a felperes által hivatkozott adásvétel és bérlet szabályaitól lényegesen eltérő költség- és kárveszélyviselés ezen szerződéstípus sajátosságából ered.

Az 5.6. pontba foglalt költségviselés és a 7.2. pontban rögzített szavatossági felelősség kizárás azon alapul, hogy a lízingtárgyat a felperes jogosult kiválasztani. Az utóbbi szerződési rendelkezés vonatkozásában helytállóan utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a szavatossági felelősség kizárása mellett az alperes a felperesre engedményezte a szállítóval szembeni kellékszavatossági és jótállási jogait, feljogosította ezen jogok közvetlen érvényesítésére.

A szerződés 6.4., 6.6. pontjában rögzítettek azon alapulnak, hogy az adásvétellel az alperes tulajdonába kerülő lízingtárgyak a felperesi teljesítés biztosítékául is szolgálnak, ugyanakkor a felperes használatába kerülnek, így az alperes részéről jogszerű a rendeltetésnek megfelelő használat előírása, a gépjármű átalakításának engedélyhez kötése, és mindezek megszegése esetén arányos szankció kilátásba helyezése.

A szerződés 8.2. és 9.7. pontjában rögzített kárveszély-viselési kötelezettség ugyancsak a pénzügyi lízing sajátossága, tekintve, hogy az alperes részéről a tulajdonszerzés mellett tényleges hitelnyújtás történt, a biztosítéki szerepet betöltő lízingtárgy elpusztulásának vagy értékcsökkenésének a veszélye jogszerűen a felperesre telepíthető. Helytállóan utalt az elsőfokú bíróság a szerződés 13.1. pontjában foglaltak figyelembevételével arra is, hogy a szerződés folyamatos felperesi teljesítésével a lízingtárgy használata hiányában esetlegesen megbomló értékegyensúly a jogviszonyt lezáró kárrendezés, illetőleg elszámolás során helyreállhat.

Teljeskörűen osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a Fővárosi Ítéltábla a 13. és 14.2. pontba foglalt szerződési rendelkezések vonatkozásában is; tekintve, hogy az alperes a szerződés szerint a jogügylet idő előtti megszűnése esetén nem a még hátralévő lízingdíjat, hanem annak tőkerészét igényelheti és annak összegét a visszaszámaztatott gépjármű értékesítéséből ténylegesen befolyt összeggel csökkenti, az elszámolás ezen módja nem ütközik a Ptk. 319. § (2) bekezdésében foglaltakba, az alperes javára indokolatlan előnyt nem eredményez. Nem tévedett

az elsőfokú bíróság annak megállapításakor, hogy a szerződés idő előtti megszűnésével az alperesnek kára származik, mely a gépjármű értékesítéséből ténylegesen befolyt ellenértékkel csökkenthető, a lízingtárgy értékesítéséből adódó kockázat alperesre hárítása az utóbbi terhére keletkeztetne indokolatlan hátrányt. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság azon egységessé váló bírói gyakorlatra, hogy nem ütközik jogszabályba az, ha a lízingbeadó visszaköveteli a lízingtárgyat, a hátralékos lízingdíjat, ugyanakkor a lízingtárgyat a piaci forgalomban értékesíti, és a befolyt vételár összegével csökkenti a hátralékos lízingdíj-tartozást.

Helytállóan vont következtetést az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelem alaptalanságára is; a szerződéskötések időpontjára figyelemmel, a Ptk. 236. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltak helytálló alkalmazásával állapította meg a 2007. augusztus 8-i megtámadásra vonatkozó nyilatkozattétel elkésztését, továbbá helytállóan utalt arra is, hogy a felperes a megtámadási határidő nyugvására alaptalanul hivatkozott.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság annak megállapításakor sem, hogy a szerződések 2007. augusztus 8-i megtámadásakor hatályos, a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 40. § (1) bekezdés b) pontja nem irányadó; a jogügyletek a fentiek szerint visszterhesek, a felperesi kötelezettségvállalás nem tekinthető a vagyonából történő ingyenes elidegenítésnek, illetve a vagyonát terhelő ingyenes kötelezettségvállalásnak. Ebből következően alaptalanul sérelmezte a felperes a fellebbezésében a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjára alapított megtámadása körében indítványozott igazságügyi szakértői bizonyítás mellőzését.

Tekintve, hogy a perbeli jogvita tárgya a keresetben megjelölt szerződési rendelkezések és nem a peres felek közötti konkrét elszámolás helytállóságának a vizsgálta, nem foghat helyt a felperes azon fellebbezési okfejtése, hogy az alperes hitelezői igényét nem ismerte el, nem vette nyilvántartásba, illetőleg, hogy beszámításra csak a Cstv. speciális szabályai szerint van mód.

Figyelemmel arra, hogy a fellebbezésben előadottak sem eltérő tényállás megállapítására, sem eltérő jogi következtetés levonására nem adtak alapot, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság helytálló ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - utalva a Pp. 254. § (3) bekezdésében foglaltakra - helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogorvoslati perköltsége megfizetésére, mely a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése figyelembevételével megállapított, általános forgalmi adót is tartalmazó jogi képviseleti munkadíjból áll, továbbá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt jogorvoslati illeték megfizetésére.

Budapest, 2008. november 25.

. Bánki Horváth Mária s. k.,

a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s. k.,  
előadó bíró

Dr. Rédei Anna s. k.,  
bíró